

بازار — ۱ مایس ۱۹۲۷

جلد: ۸

دردنجهي سنه — نومرو ۸۵

اداره خانه :

باب عالی جاده سنده اقدام
یوردي ياننده کی بناده
خصوصی دائره

صاحب و مدیری

محمد هسیح

مجله علمی

آبونه شرايطي: سنه لکي ۲۵۰،
آلتی آياغي ۱۲۵، فوق العاده
نسخه لرايچون ۳۰۰ و ۵۰۰
غروشدرد.

مجموعه منزهيتنجه طبعی تنسيب
ايدلمه ين اثرلر اعاده ايدلمز

هر آيك برنجي واديه بشنجي كونلري مييقار، علمي، ادبي، اقتصادي، فني رسمي مجموعه درد.

صنایع نفیسه

صناعت ، زماغت و اقتصاد

Art ګلستګم مقابلې بوکونکي نور ګډه منازع فیه بر مسئله اولسا بيله ګډشلمزک برافدقري اشيا شوني اثبات ایدر کمډلوني، وقله ، پک يني آلا و همور تورولواشا آغزه، معمولانمز پک کوزمل تطبيق ایدر ایشمز . یعنی Art industriel بزده ، چوقدن ، عصر لرحه اول انکشاف ایشمز وياشامشدر . نه فاده که تورک وارلنک صوک بر قاج یوز سنه لک زماڼی بوروین تبیلک و سقاغت تفکر و ابداع قابليتزی سوندورمش ، حساسیتیزی اولدورمش و مملکتیزی بر صناعت ، حتی زماغت مزارستانی حالته کتیرمش ، برافش . برصوفتقن او یوشمش بوجکر کې قووقلرمزده جانسز ، جامد موجودیتزی ؛ برلو بکرکې یاقین قومشورلر . مزدن اوزاق اجابلرمزده قادار همرمت قوتی بر مفکوره کونشک ایلین شعاعلری آلتنده چالیشمش ، چاپالامش ، نلر و نلر میدان کتیرممش ؛ اودر ګډه که اولنرک بوسعیلرینه بویوک حرب بيله مانع اوله ماش .

صناعت ايله اقتصادک يان يانه یازیلشده ، برندن بحث ایدرکې انه کتک عقله کاشنه تعجب ایدنلر چوق دفعه تصادف اولونیور . حالبوکه بری برینه طبان طبانه ضد کورولن و حتی اوپله اولان بوایی شی آراسنده پک طبیی بر وصل خطی وارد ، و بو خطی مشاهده ایدنلرحه او ضدیتک اجتماعک پک ممکن اولدینی بدیدیدر . مثلا : علی العاده حالیه اون غروشدن فضله دکری اولیان بر دهمیر ماشایه تورک ، یاخود اسپانیول اسلوبنده بدیی بر شکل وریدلیدی آند قیعتی آرناز ، یوز ، ایکی یوز ، ایلرغوشه طایلری جقار . بویوکا حیرت ایتینی کیمسه دوشوغز .

ایشته شو اوافاقق مشال مملکتیزک اقتصادی مسئلهلرله مشغول اولانلرمزی درین درین دوشوندورده ګډ مایهتددر : اولجه صاحبی بولوندیفمز بر نعمتی المزدن

مینی مینی باوردم

کولرکن نشه بيله کوزلرک ، یوزک ، آسیور کولکده باشقا روزگار ، دیرم شن اولسون کجهک ، کوندوزک ، کوردم دایما سنی بختیار !

سنکه اونوندم حزی ، محنتی ، طاشیدم چکلمز بر فلاکتی ، آنده آلرک برکلی دمتی ، صاجلرک باشکده قورمال برهاد !

سون تک امیدم سنده اویانیز ، روح اونی یالکر چهره کده طانیز ، حیاه یکیدن دوغانچ صانیز ، سنکده سنک اعتبارزی وار !

۲۵ نیسان ۱۹۲۷

اسماعیل نامی

اعتبارله آرلرنده بویوک فرقلر اولماسنه رغماً ، عمرسیف الدینک بویکتابلری ، آنخچ احمد مدحت افندیسنک اثرلری قادار صنعتله علاقه داردر . بالطبع زمان و محیط فرقی کوزدن قاجیر بلانق شرطیه ، بو ایکی محرر یکدیگریله مقایسه ایدیلیرسه ، عمرسیف الدینک لهنده اولیان بو نتیجهیه واصل اولماق و پک آچی اولان بو نقطه یی تثبیت ایدرکن ، حیاتی وقتسز قیریلان حکایه نویسه آجیماق ، یازیلرندن اکثرینه مقدر قاطبی کورده رک تاثره قابیلماق ممکن دکلدر .

عمرسیف الدینک هنوز نشر اولونمیان بویوک ، کوچوک دهاک چوق حکایه می وارددر ، بونلر آراسنده اون حقیقی صنعتکار سیاسیه طایانجاق ، یاشانه جق اولانلرده موجوددر . بو حکایلر تدقیق ایدیلعدن عمرسیف الدینک صنعت دأر قطعی بر فکر سردی ، استعجال یوزندن ایشله نمش برکنانه اولور . اونک ایچون جیقان اوج کتانی کوز اوکنده طونارق بدخت محرر حقنده ایراد ایتدیکم ملاحظه لرک بر « نص » ، بر « صوکسوز » مایهتده عداولونه می لزومی قید ایتکده تسلی و حظ بولوروم .

۱۲ نیسان ۱۹۲۷ محمد مهال

آلیله ییروتوب آتاجقدی . چونکه البت اوده بیلردی که ، کتاب صورتدبر آرایه کتیر بيله جک حکایه لری ، آنخچ ادبیانمز کیفه قیمت علاوه ایدنلردر . علی جانب پک ، هنر ندسه ، بو جهته هیچ اهمیت و برمده دی ، اهمیت و برمده کده نه مرحوم آرفاداشنه ، نه ده ادبیانمز خدمت ایتش اولدی . بوندن دولای ، کندیشنی تخطئه ایتک ایتسه بوجکر ، بکا بر آز حقی کی کورونورلر .

« یوسکک اوچکالر ، کیزی معبد ، بهار وکله بکر » اسمعی کتابلری ، کوزلرلرندن صرف نظر ، عمرسیف الدینک « ای » حکایه لر ی بيله احتوا ایتبور ، اونی نوتون مزیت و نقصانلرله طایان ، تعریف و ایضاح ایدن حکایه لرینه بن ، مع الاسف ، بویکابلرده تصادف ایدمه دم . یاکلشد اولمقدن قورقسزین ادا ایدمه بیلیم که ، عمرسیف الدینک سجه سنی بواج آرنده بولوب کوسرتک ، بونلرله محاکمه ایدرک زوالی حکایه نویسک قابلیت و قیمتی تقدیر ایتک مشکل برایشدر . بویصفه لده عرک ، یالکیز سوس نوعندن ، اکنجه شکنده ، بلکه آلا اولسون دییه یازدینی سطرلر مندرج و بونلرک نسجنده اودن برنده آرامق یوش ، پیوده براشتغال ، فاده سز ، نتیجه سز برعملیدر . مع مافیه « یوسکک اوچکالر ، کیزی معبد ، بهار وکله بکر » . استاد عمرسیف الدین حقنده مطلقا بر مطالعه درمیانی ایتجاب ایدره سه ، اوکا قلی کوزلرک قارشینده تیره ممش ، صنعت هجانی دوتامش ، تهذیب سز بر محرر دینک قابل اولور . بر آز مبالغه یی کورونمهی ملحوظ اولان بو آغیر حکمک ، هر حالده اساس سز و حقیقتدن اوزاق اولمادیقی قبول ایتک مجبوریتی وارددر . بویجبوریتی تسلیم ایتک ایتسه میه جک خاطر شناس قارنره ، عمرسیف الدینک هر اوج آری طویدن و آری آری ، جانی ، قوتی مؤیدلر حالنده کوسر بيله بیلیر .

« یوسکک اوچکالر ، کیزی معبد ، بهار وکله بکر » ، نظرأ عمرسیف الدینی ایکنجی بر احمد مدحت افندی تانی ایتمه ک ایچون هیچ بر سبب یوقدر . وصف و طبیعت

ایشته ، یکی کو چوک تفرقه منزله ، موضوع
حقنده سویا ش هر در لوفر ضیه لک بر تاریخی
یا بوب ، ایلمک دفعه اوله رق او تاریخ اینده
حقیقتلری آرا می ایسته دک . باشلیجه ما خذ لری
کوردم و کور ستر دم ، تا که ، شخصاً تماماً
بیطرف قلش صایله بیلیم ..

« چه برک سس » تعبیری ، موسیقی
ریاضیه جبرلرجه مقبول کوروله سبیله ، عمو -
میاشمشدر : دنیا موسیقی مسلک لری داخلده
بالفعل قوللانیله بیلیمش لک کوچوک صدا
بهدلری پک کوزمل تمثیل ایدر ..

★

اون سکر زنجی عصر صوکلرنده ،
قالکوتا شهرنده چالیشان « آسیاجیتی » نک
ریشی هند یاجی (ویلیام جون) ، هند
موسیقیسی حقنده ده بعضی تدقیقلر نشر
ایتدی . [۱] جون ، موسیقیشان اولدی
ایچون ، قلاسیق هند موسیقیسنک نظریاتی
حقیه آکلانه ، دینی کبی ، بوصنتک قدیمی
حقنده ده پک مبالغه لی شیلری یازدی : ازجمله ،
(صومانانا) اسمنده کی هندو ملنک دراغولی
بودا ، اسملی موسیقی کتابی میلاد تاریخندن
یوزلرجه سنه اول یازلمش کی کورتمشدی !
عینی آسیاجیتی مجموعه سنده پترسون اسمنده کی
و دیگر هند یاجیلر ده موسیقی حقنده بعضی
مقاله لری یازرق نظری ، تاریخی دلو درلو
خطاره سبیت ویردیلر که ، بالخاصه ایکنجیلر
موضوع زجه مهمدر . اسکی هند مؤلفلرینک
کتابلرینه تاریخ قویما قدیمی اصرار لری
مشهوردر : ایشته ، بو یوزدن ، آله کین
موسیقی کتابلرینک هانکی عصرلر ده یازلدق لری
بر درلو آکلایشیلا موردی : قدملری حقنده
سوله بن هر مبالغه لی تخمین قلاسیق هند
موسیقیسنی و بالنتیجه اونک نظری اساسی
وجوده کتیردن « اوقساک ۲۲ درجه به
آرله سندن عبارت پرده مسلدی » نک
ماضیسنی قبل میلاد عصر لک مجهول لری آراسنه
آتیوردی .. هند موسیقیسندن کی چه برک
سسلرک بو صورتله دقتی جالب بر قلم پیدا

[۱] Asiatic Researches, 1792,
T. III; On the Musical Modes
of the Hindus.

موسیقی

چهره ک سسلر

ماضی و منشاری حقنده کی ایلمک مبالغه لی فرضیه لی
هند یاجی « ویلیام جون » نک نشر ایتدی کی
خطا لی تاریخ معلومانی — (فنیس) ک بو معلومانه
ایناه رق ایلری سوردیکی فرضیه ل — « شرق
موسیقی مسلک لری ، شرقلر لک مه تأثیر لک تألیلی
عصه سی در » فرضیه سی — (کیزوتوهر) نک
اعتراض لری — فنیسک ، فیزیولوژی نظری لری
اعتراضی : مالموچ — بو ایلمک فرضیه لک
انتشاری .

ایچمه صدا بهدلرندن مرکب موسیقی

مسلک لری — یعنی سیستم لری — ، اونه دئیری
بعضی محلی موسیقیلره اساس تشکیل ایتدک لری
ایچین ، موسیقی طالع زجه ، علمی ، فلسفی خیل
تفسیر لره اوغراتیلدیلر . ملکتهمزده ایشه ،
غرب موسیقیسی ایله تماسمز تاریخلرندن
بری لهده ویا علیه ده یورک اوجی دیدی

قودیلره سبیت ویردیلر ، دیدی قودیلرک
باشلیجه استاد کاهی ، یته غرب طالری
طرفندن ایلری سورولان نظری لره اولمی
آیریمه دقته شایاندیر .. فقط ، « شرق قریبک
پرده مسلک لری ، حقنده نه کندمی موسیقیشان
ساریمزجه یازلمش ، نه ده آوروپاده میدانه
کتیرلش ، تاریخی ، فلسفی ، هله بالخصوص
ضد قناعتلری قارشیشلاشدیروب » مقایسه
ایدیچی ، هیچ بر اطراف لی تدقیق یوقدر .
شیمدی به قدار ملکتهمزده نشر ایدیلان نک
توک و شغلر مسئله نک ایچ یوزینی کورتره .
بیلیمکدن اوزا فدرلر . بوو شغلری بر رجح
کی آلرندن طوتانلر ، علمک موضوع
حقنده کی بوتون بیلگی لری میدانه قویغنی
دیکل ، برنوع — مستهزی معناسیله — ایده -
اولوزی یاقنی مسلک ایدیمشاردی : مسئله لی ،
آلانورقه جبرلر کندمی مجرد قناعتلرینه کوره ،
آلافرا نفه طرفدار لری ده شخصی کوروشلریله
تفسیره چالیشدیلر . نتیجه ده ، طرفین ،
بربرینی « قومبیلانیون » جیلقله — تعبیری
عیناً قوللانیورم ! — اتهام خصوصنده ذره
قادر مشکلات چکمه دی ؛ حقیقی حقیقتلر
دائماً ضد ادعای اورتاسنده بوغولوب قالدی .

قاجر مشتر . شمدی اوکا تکرار ثالثت ایچین
نه یاقنالی ز ؟

بو سؤاله جواب ویرمک ایچین دوشونمکه
بیله حاجت یوقدر . مسئله بزدن غیری هر
ملکتهمزده جوقدن حل ایدلش ، تطبیق اولونش
و ثمره لری آلتمشدر : صنایع مکتبلرینی
اصلاح و طلبه سی « صنایع تربیه » به مسقند
بر پروغرامه کوره یتیشدریمک . بز ایشه
بو کون ، بیک دوقوز یوز بیرمی یدی سنه سی
اورتاسنده ، آلان صنایع مکتبلر نه ده علی -

الماده رسم درسی کورستریور و صنایع
تربیه معلم لری برینهم معلم لری استخدام
ایدیور و بویکی مسلک آراسنده کی داغلر
قادر عظیم فرقی کورهمیور ، بیلهمیور .
تربینی صنعت لره صنایع مکتبلرینک روحیدر ،
و پروغرای او اساسلره دایمان صنعت
مکتبلری جانسز جسدلر دن ، یسنز وجودلر دن
باشقا بر شی دیکلدر .

بش ، آلتی یتدئیری بو ایشارک لک
ایچه تفرعانه واریمجه به قادر بیلدیکمزی
یازدق ، چیز دک ؛ آرق سوله به جک بر شی
قللادی . آرا صیرا مشهود بر قیمیاتی ، بر
حرکتک باشلا دینی حسن و بریور ، مسئله نک
کور دوکومی جوزولور ، سلامت یولنه
دونولیور ظنی حاصل ایدیور . باشقا
ملکتلری آیدینلالتان مناعت و اقتصاد کوشتی
بزه ده یوکسه لیور ، یاقنی شعاعلریله اووشوقانی
ایصتیور ، موجودیتیزی زنده لشدیر یور
کبی کلور . صوکر اینه نه اولیور ، بیلیم ؛
بردنبه دورغونلق ، رخاوت غلبه ایدیور .
طالنی اوقومزه دالیور ، نیکینانه روایر
آراسنده ، صایقلامه قیلیندن : شوله یاه جفر ،
بویه ایدمکچر دییورز ؛ ایشته او قادر .
لاکن حدودلر من خارجنده کی عالم ، بیرمنجی
عصرک سرعتی یسلان ، ایجاباتی آکلایان
عالم ، صوکلر خیزله قوشیور ، ایلریله یور .
آمان ، نه ، لازم ؛ طالنی اوقومزی اخلاص
ایتمه سینده . . .

ع . عونی لیبیش